

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ DEVLET KONSERVATUVARI'NDAKİ YAYLI ÇALGILAR EĞİTİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

* Erol TARKUM

ÖZET

Bu çalışmada,Ankara,İstanbul,İzmir gibi büyük merkezler dışında kurulmuş olan Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda yaşanan deneyim ve bu deneyimde karşılaşılan sorunlar,yaylı çalgılar eğitimi açısından ortaya konularak çözüm önerilerinde bulunulmuştur.Karşılaşılan bu sorunların gerektiği gibi çözülmesi ve konservatuvarın sağlıklı bir şekilde gelişmesini sağlamak üzere,uygun koşulların oluşturulabileceği daha sistemli ve planlı bir anlayışa ihtiyaç olduğu,aksi taktirde,büyük merkezler dışındaki konservatuvarların kuruluşu ve gelişiminin birtakım rastlantılara bağlı olacağı ve potansiyel sorunlarla birlikte kurulmuş olabilecekleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Konservatuvar, Çalgı,

The Evaluation of The Education of String Instruments in Trakya University State Conservatory

ABSTRACT

In this study,it is put forth the experience in Trakya State Conservatory that is established excluding the big centres such as Ankara,İstanbul,İzmir and the problems in this experience and it is proposed some solutions to these problems in terms at the strings instruments.It is required more systematic and planned consideration and solutions to the problems.Otherwise,it is inferred that the conservatories,except the ones in big centres,will establish with the potential problems and their development will depend on chance.

Key Words: Consevatory, instruments

---

* Dr.Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Keman Sanat Dalı

GİRİŞ

Eğitim insana özgü toplumsal bir etkinliktir. Bu etkinlik insanlığın var oluşundan beri yaşamın zorunlu bir parçası olmuştur. Toplum içinde başka insanlarla etkileşimde bulunarak, insan, doğal ve bencil bir varlık olma durumundan özgeci, toplumsal ve öğrenerek yaşayan bir varlık durumuna dönüşmeye başlamıştır. Her öğrenme süreci eğitim olarak kabul edilemez. Eğitime değer ölçüleri açısından bakıldığında istenerek veya istenilmeden öğrenilen birçok şeyin eğitimde yeri olmadığı yargısına varılmaktadır. Yani eğitim açısından bakıldığında öğrenmenin eğitici öğrenme niteliğinde olması gerekir.

Konservatuvarlarda yapılan eğitim, dolayısıyla yaylı çalgı öğretimi birçok faktör tarafından etkilenmekte, ancak bu öğretimin eğitici öğrenme niteliğinde gerçekleşmesi, söz konusu faktörlerin sağlıklı bir eğitim ortamı oluşturma doğrultusundaki işlevlerine bağlı olmaktadır. Deneyimler göstermiştir ki; öğrenmenin koşulları dikkatlice hazırlandığında, bazı konular diğerlerine göre daha çabuk öğrenilmekte ve daha inandırıcı olmaktadır. Örneğin konuya hazır olma, motive edilme, belirli yeteneklere sahip olma, okul ve çevre olanakları gibi konuların yeterli olduğu durumlarda öğrenciler kendi kendilerine öğrenebilmekte, ve etkinliklerini yönlendirebilmektedirler. Bu nedenle koşulların yeterli olması öğrenmenin önemli bir basamağı olarak kabul edilmektedir.

Bu açıdan bakıldığında, verdiği eğitim dolayısıyla diğer okullardan farklı birtakım özelliklere sahip olan konservatuvarlarda gerçekleştirilen yaylı çalgı öğretiminin başarıya ulaşmasında, yeterli koşullara sahip bir eğitim ortamı önemli bir basamak oluşturmaktadır.

Kemanı güzel çalabilmek ve onu etkili bir şekilde kullanmak çok sabır, azim ve çalışma gerektiren oldukça uzun ve çetin bir yoldur. Bu durum diğer yaylı çalgılar (Viyola, Viyolonsel ve Kontrbas) için de geçerlidir ve aşağıda, keman eğitimi açısından ortaya konulmuş bazı önemli noktaları diğer yaylı çalgı öğretmenleri de göz önünde bulundurmalarıdır.

Keman çalmada katı kurallar konulması ve herkesin bu kurallara uymasının beklenmesi tehlikeli bir yöntemdir. Çünkü bu kurallar, öğrencileri bu kuralların yüceltilmesinde

kullanmak için değil, öğrencilerin iyiliği için kullanılmalıdır. Keman çalmak katı kurallar grubu değil, bütün durumları kapsayacak kadar geniş, fakat herhangi bir özel duruma uygulanabilecek kadar esnek genel ilkelere dayanmalıdır. Öğretmen her öğrencinin kendi kişiliğiyle, kendi karakteristik, fiziksel ve zihinsel niteliğiyle, çalgıya ve müziğe karşı kendi yaklaşımla bir birey olduğunu fark etmeli ve öğrenciye buna göre davranmalıdır. Doğallık ilk yol gösterme ilkesi olmalıdır. Doğru, sadece belirli bir öğrenci için doğal olandır, doğal olan rahat ve etkilidir. Bu yüzden öğretmenin çabaları, her öğrenciyi çalgısıyla mümkün olduğu kadar rahat ettirmeye adanmış olmalıdır.

AMAÇ

Bu araştırmada, T.Ü.D. Konservatuvarı'nda, yaylı çalgılar eğitiminde karşılaşılan sorunları ortaya koyarak, sorunların daha etkili bir biçimde çözülebilmesi ve daha iyi bir yaylı çalgı eğitimi için önerilerde bulunmak, T.Ü.D. Konservatuvarı'nın, kuruluşundan bu güne kadar yaşadığı deneyimi yaylı çalgılar eğitimi açısından ortaya koyarak bu deneyimden yararlanılmasını sağlamak amaçlanmıştır, anket, görüşme ve gözlem teknikleri ile yazılı kaynaklardan yararlanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde yer alan bulgular, T.Ü.D. Konservatuvarı'nın kuruluşundan başlamak üzere 2000-2001 öğretim yılını da kapsayan bir döneme ilişkindir.

T.Ü.D. Konservatuvarı, Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı model alınarak 1991 yılında Edirne'de kurulmuştur. Konservatuvarın ilk öğrencileri, M.S.Ü. Devlet Konservatuvarı öğretim elemanlarından oluşan bir grubun Edirne'deki İlkokulları tarayarak belirledikleri öğrenciler arasından sınavla seçilerek oluşturulmuştur.

Konservatuvar 1991-92 öğretim yılında aslında Sağlık Meslek Yüksek Okulu'na ait olan bir binanın üçüncü katında ve gerekli birtakım ön koşullar yeterince oluşmadan eğitime başlamış, bu durum T.Ü.D. Konservatuvarı'nda yapılan görüşmeler, gözlemler ve uygulanan anketlerle, yaylı çalgı derslerinin konservatuvarın daha ilk öğretim yılının ilk döneminde yapılamamış olması, ikinci dönem M.S.Ü. Devlet Konservatuvarı öğretmenlerinden yararlanarak yaylı çalgı derslerinin başlatılması ve daha sonraki yıllarda hem yerli hem de

yabancı uyruklu öğretmenlerin bu eğitimi sürdürmeleri, ancak kalıcı bir yaylı çalgı öğretim elemanı kadrosu oluşturulamadığından yine daha bu ilk yıllardan itibaren yaylı çalgı öğrencilerinin yaylı çalgı öğretmenlerini değiştirmek zorunda kalmaya başlamaları, zaman zaman, öğretmen yokluğu nedeniyle bazı yaylı çalgı öğrencilerinin yaylı çalgı derslerini yapamamaları ve eğitimin yürütüldüğü binaya ilişkin olarak nicel ve nitel sorunlarla karşılaşılması gibi sonuçlara ulaşılmasıyla ortaya çıkmıştır.

Konservatuvar 1993 yılında aynı binanın son katına taşınmış, son kat olması nedeniyle yaylı çalgı eğitimi yaz ve kış dönemlerinde ya aşırı sıcak, ya da yetersiz ısınan ortamlarda sürdürülmüştür. Ayrıca öğrenci sayısının giderek artması nedeniyle yaylı çalgı derslerinin yapılacağı derslik konusunda da sıkıntılar başlamış, büyük sınıfların arasına duvar örülerek ve uygun yerler tahta levhalarla kapatılarak yeni derslikler oluşturma yoluyla bu sıkıntı aşılmaya çalışılmıştır. Doğal olarak, bu koşullarda yaylı çalgı eğitimine uygun bir akustik ortam da sağlanamamıştır.

Konservatuvarın yıllar sonra 1998 yılında kendisi için yapılan yeni binasına taşınmasıyla büyük bir rahatlama olmuş, ancak orada da akustik problemlerle karşılaşmış, bu problemler çalgı eğitiminin yürütüldüğü ders odaları ve salonlarda yere halı döşenerek ve duvarlara perde asılarak aşılmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu oda ve salonların dış seslere karşı yeterli bir yalıtıma sahip olmadıkları da anlaşılmaktadır.

Konservatuvarda anasanat dallarının tam olarak oluşturulamaması, yaylı çalgı öğrencileri de dahil olmak üzere bazı öğrencilerin okuldan ayrılmaları, okul orkestrasını da etkilemektedir. Diğer taraftan, öğretmeni sağlandığında bir çalgı eğitimi programı başlatılmakta, ancak bir süre sonra öğretmen bu görevinden ayrıldığında öğrenciler ana çalgısını ya da öğretmenini değiştirmek zorunda kalmakta, veya bu dersleri başka bir çalgının öğretmeni sürdürmek zorunda kalmaktadır. Bütün bu problemler eğitim dolayısıyla yaylı çalgı eğitiminden istenilen verimin alınmasını güçleştirmektedir.

Konservatuvarda yaylı çalgılar için sınav programları hazırlanmış ve bu programlar üzerinde gerektiğince değişiklikler yapılmıştır. Ancak program çalışmaları öncelikle bir öğretim programı oluşturulmasından daha çok sınav programları üzerinde yoğunlaşmıştır. Konservatuvarda ilköğretim kısmının faaliyete geçmesi ve lisans üstü eğitimin başlamasıyla durum giderek karmaşıklaşmış, ayrıca ara sınıflara öğrenci alımı, öğretim ve sınav

programlarının bu öğrenciler için nasıl uygulanacağı konusunu da gündeme getirmiştir. Diğer taraftan, yaylı çalgı öğrencileri genel olarak bakıldığında sınav sonuçları açısından başarısız görünmemektedirler. Ancak çeşitli sorunların yaşandığı bu eğitim sürecinde, ölçme ve değerlendirme konusunda birtakım objektif kriterlerin sağlıklı bir biçimde oluşturulabilmesinin güçleştiği söylenebilir.

Konservatuvarda nota ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak bir kütüphane yıllar sonra kurulabilmiş, ancak yaylı çalgı öğrencilerinin son derecede az yararlanabildiği bu kütüphane yeterli düzeyde gelişmemiştir. Bu durum öğrencilerin yaylı çalgı eğitimlerinde yararlanabildikleri repertuar konusunda seçenek imkanlarını sınırlamaktadır.

Konservatuvarın kendisine ait yeterli sayıda bir Türk öğretim üyesi kadrosu oluşturulamadığından, konservatuvar dışındaki değişik eğitim alanlarından öğretim üyelerinin de konservatuvarın yönetiminde görev yapmaları durumu söz konusu olmakta, eğitim kadrosunda yabancı uyruklu öğretim elemanları da yer almaktadır.

T.Ü. D. Konservatuvarı'nda karşılaşılan sorunların yaylı çalgı öğrencileri üzerinde etkileri olmaktadır. Aşağıda verilen iki tablo bu konuda bir örnek oluşturmaktadır.

Tablo 1: T.Ü.D. Konservatuvarı Yaylı Çalgı Öğrencilerinin Yaylı Çalgı Öğretmenlerinin Değişme Sayılarına İlişkin Frekans Dağılımı

Seçenekler	Öğrenci	
	f	%
Hiç değişmedi	0	0
1 Kez	3	14.28
2 Kez	4	19.04
3 Kez	3	14.28
4 ve daha çok	11	52.38
Toplam	21	100

Yukarıdaki tablodan, öğrencilerin yaklaşık olarak yarısının 4 ve daha fazla öğretmen değişikliği ile karşılaştığı anlaşılmakta, öğretmeni değişmeyen öğrenci ise bulunmamaktadır.

(Öğretmenin değişme sayısı sınıf yükseldikçe artmakta ve bu sayı dokuza kadar çıkmaktadır). Yaylı çalgı öğretmeni değiştirme sayılarının bu denli yüksek olması diğer nedenlerden daha çok, öğretim elemanlarının bir süre sonra görevlerinden ayrılmaları nedeniyle, kalıcı, yerleşik bir öğretim elemanı kadrosu oluşturulmasında karşılaşılan güçlüklerden, yani bir zorunluluktan kaynaklanmaktadır.

Tablo 2: T.Ü.D. Konservatuvarı Öğrencilerinin Yaylı Çalgı Öğretmenlerinin Deęiřmesi Nedeniyle Yaşadıkları Sorunların Derecesine İlişkin Frekans Dağılımı

Seçenekler	Öğrenci (n=21)	
	f	%
Çok fazla	7	33.33
Oldukça fazla	7	33.33
Çok fazla deęil	5	23,80
Son derece az	2	9.52
Hiç yaşamadım	0	0
Toplam	21	100

Tablo 2’den anlaşılacağı gibi, tüm yaylı çalgı öğrencileri öğretmenlerinin değişmesinden kaynaklanan sorunlar yaşamışlardır. Bu öğrencilerin yaklaşık %67’si çok ya da oldukça fazla sorun yaşadığını belirtmiştir. Bu durum, çok fazla öğretmen değiştirmenin öğrencilerin üzerinde birtakım olumsuz etkilerinin olduğunu göstermektedir.

SONUÇ

T.Ü.D. Konservatuvarı’nın kuruluşundan itibaren karşılaşılmaya başlanılan sorunlar, olası problemlerin daha başından mümkün olduğunca isabetli bir şekilde saptanabilmesi ve gerekli önlemlerin önceden alınabilmesini sağlayabilecek bir sistem ve plan dahilinde hareket etmenin gerekliliğini ortaya koymuştur.

Konservatuvarın kurulması ve gelişiminin, sağlıklı bir kültür ve müzik-sanat eğitimi politikası sürecinde şekillenmiş bir sistem ve plana dayanmaktan daha çok, birtakım rastlantısal koşullara bağlı olduğu görülmekte, bu nedenle hem kaçınılmaz olarak sorunlar yaşanmakta, hem de sorunların çözümü güçleşmektedir. Bu durumdan yaylı çalgılar eğitimi de etkilenmektedir.

ÖNERİLER

1. Öncelikle, yaylı çalgı öğretim programları, program geliştirme sürecinin gereklerine uygun bir biçimde oluşturulmalıdır. Yaylı çalgı öğretmenleri, oluşturulacak bu programı aralarında yeterince tartışmalı, bu konuda, diğer konservatuvarlar ve konunun uzmanlarından yararlanılmalı, konservatuvarın yerel özellikleri dikkate alınmalıdır. Böylece, yaylı çalgı eğitimi program açısından sağlıklı bir temele oturtulmuş olacaktır.

2.Konservatuvar mezunları, öğretmenlik de yaptıklarından, konservatuvarın öğretim programlarında, pedagojik formasyon dersleri de yer almalıdır.

3.Yaylı çalgı öğretmenleri, yaylı çalgı eğitimini ilgilendiren konularda karar alma süreçlerine katılabilmeli ve etkili olabilmeli, bu durumun gerçekleştirilebilmesi için uygun ortam hazırlanmalıdır.

4.Görevine yeni başlayan ve istekli diğer yaylı çalgı öğretmenlerinin, pedagojik formasyon alanında konunun uzmanlarından yararlanabilmeleri sağlanmalı, tüm konservatuvar öğretmenleri çekici bir öğretim ortamı oluşturmaya gayret göstermelidir.

5.Yaylı çalgı öğrencilerinin isteklerine, önerilerine sorunlarına ve kaygılarına gereken duyarlılık gösterilmelidir.

6.Konservatuvardaki akustik problemlerinin çözümü, uzman yardımı alınarak gerçekleştirilebilir bir vadeye yayılmalı, özellikle sınav ve konserler için kullanılan salonlarda olmak üzere, uygun bir ısı düzeyi sağlanmalı, konservatuvar için yeni bir bina yapımı söz konusu olduğunda, ihtiyaçların, önceliklerin ve özelliklerin belirlenmesinde uzmanların yanında, yaylı çalgı öğretmen ve öğrencilerinin de görüşleri alınmalıdır.

7.Yöneticileri değiştirse bile, konservatuvarın, sürekliliği olan bir plan içerisinde geliştirilmesine çalışılmalı, bunun için tüm öğretmenlerin fikirlerini ve deneyimlerini rahatça ortaya koyabilecekleri ve yararlı olabilecekleri bir ortam yaratılmalıdır.

8.Konservatuvarların kurulması belli standartlara bağlanmalı ve gelişebilmesi için yeterli koşullar hazırlanmalıdır.

9.Büyük merkezler dışında ve yeni kurulan konservatuvarların öğretim elemanı kadrolarını sağlıklı bir biçimde oluşturabilmeleri için, buralarda görev yapacak öğretmenlere, bu görevi çekici kılacak birtakım avantajlar sağlanabilir. Diğer taraftan, yaylı çalgı öğretim kadrosu, özellikle lisans üstü eğitim için olmak üzere, konservatuvarı çekici kılacak (yurtiçinden veya yurtdışından) isimlerle zenginleştirilmeye çalışılabilir.

10.Sayıları gittikçe artan konservatuvarlar ile diğer müzik eğitimi ve sanat kurumları karşısında, daha sistemli ve planlı bir anlayış dahilinde hareket edilmeli ve bu anlayış, Türkiye'deki, müzik-sanat alanında yetişmiş ve yetişecek olan insan gücü potansiyelinden en verimli şekilde yararlanılmasını sağlayabilmelidir. Senfoni Orkestrası, Opera ve Bale gibi çeşitli sanat kurumlarının bağlı olduğu Kültür Bakanlığı, Güzel Sanatlar Liseleri'nin bağlı olduğu Milli Eğitim Bakanlığı, Devlet Konservatuvarları ve Müzik Eğitimi Bölümleri'nin bağlı olduğu Üniversiteler ve dolayısıyla Yüksek Öğretim Kurulu'nun koordineli bir biçimde çalışmaya başlamaları, bu konuda önemli bir adım olabilir.

KAYNAKLAR

Alıcıgüzel, İzzettin;(1973), **İlk ve Orta Dereceli Okullarda Öğretim, Modern Öğretimin İlke, Metot ve Teknikleri**, Özaydın Matbaası,İstanbul.

Büyükaksoy, Ferudun;(1977), **Keman Öğretiminde İlkeler ve Yöntemler**, Armoni Ltd. Şti.,Ankara.

Galamian, Ivan,;(1962),**Principles of Playing and Teaching**, U.S.A.

Tarkum, Erol;(2001), **Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarında Yaylı Çalgılar Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi,İstanbul.

Tozlu, Necmettin;(1997), **Eğitim Felsefesi**, Milli Eğitim Basımevi,İstanbul.